

BAKONYI ISTVÁN

Tamás Menyhért: Zárszó és folytatás

Nap, 2025

Tamás Menyhért nem érthette meg a 2025-ös Ünnepe Könyvet. Posztumusz kötete, a *Zárszó és folytatás* erre az alkalomra jelent meg a Nap Kiadó gondozásában. Alcíme szerint: *Új versek, 2024*. Vagyis a költő (és író) utolsó előtti esztendejének termése. Mindössze tizenkét mű, ám a kötet végén olvasható a minden bizonnyal utolsó, vele készített interjú az egész pályáról és sorsról, Kövesdy Zsuzsanna jóvoltából, *„Nincs valahol, csak az itt”* címmel. A végén a keltezés: 2025. március. És Tamás Menyhért március 27-én halt meg...

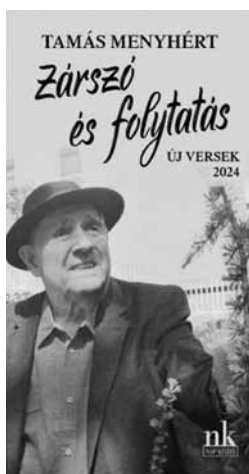
S az interjú befejezése: „...Ha ez az utolsó interjú, akkor vedd úgy, hogy te vagy a fül- és szemtanú... Én meg, ahogy megírtam egykor: »bújosként jöttem, maradóként távozom...« Hozzá méltó búcsúszavak... A búcsúinterjúban, amelyben a kérdező nem csupán kérdez, de értékel is. A bukovinai székelyek szószólóját, a felelős, az értékeket továbbvivő alkotót méltatja. Egy nagy ívű interjúban a hajdani elszakadással, a székelység „földönfutásának” fájdalmaival, a hazatérés kétségeivel a középpontban. S ehhez természetesen hozzátartozik a Mária Teréziához köthető tragédia is: „...Volt egyszer egy királynő, aki az eleimet jól megbüntette. Elhagyta velünk a szülőföldünket... 1764-ben rettenetes vérengzést rendezett Madéfalván, zsoldosai halomra öldösték a csíki és a háromszéki szabad székeleket...” S ehhez hadd tegyek hozzá egy személyes emléket! Telefonon gyakran beszélgettem a sok személyes találkozó után Tamás Menyhérttel. És emlékszem, mennyire elszomorította, hogy a Petőfi 200 évében a költő nevét viselő budapesti laktanyát Mária Teréziára keresztelték át. Nem értette, mint ahogy én sem...

Természetesen a nyelvteremtésről, a hagyományok nyelvi ébresztéséről is szó esik az interjúban. Hiszen Tamás Menyhért lírájában és líraisággal teli prózájában különleges nyelvi kincsekkel ta-

lálkozunk. Kövesdy Zsuzsanna szavaival: „Lehet, hogy nagy szavak ehhez, de Te hoztad magaddal, telepítetted be a bukovinai székelység kétszáz éves kálváriáját, nyelvezetét, kifejezőmódját, szókincsét – a tömör, szűkszavú, hiteles prózáddal – a magyar irodalomba...” Tűpontos jellemzés!

Ám ezenkívül olvashatunk eddig ismert és kevésbé ismert életpillanatokról is szép számmal. Műfajilag talán az „esszéinterjú” a pontos meghatározás. De életútinterjú is. A kérdező néhol elemez, értékel, mesél, mielőtt kérdezne. Alapos felkészültség és szakértelem jellemzi. Az epikus hajlamú lírikus a partnere, aki szívesen beszél például Illyés Gyula vagy Sütő András rá gyakorolt hatásáról, Szabó Magda biztató szavairól, Illés Endre szerepéről, pályájának fontos részleteiről, a Népszavánál eltöltött szerkesztői évekről. S persze verses- és prózai köteteiről. És szépek azok a részletek, amelyekben feleségéről, Mátai Györgyről beszél. A hű társról, aki egyébként az opera műfajához és a zenei szakirodalomhoz kötődik. S akivel hatvanesztendő házaságot élt. Az interjú utolsó szavai hozzá kötődnek.

S akkor térjünk rá a versekre! A hátlapon olvassuk: „Legújabb kötetében azon az igencsak egyedi és megkülönböztethetetlen hangon szólnak a versei, ami a nyelvújítás kora előtti székelyek szóanyaga, és amit az elmúlt évtizedekben csak ő használt...” Ez egyben azt is jelenti, hogy a lírai pálya lezárása a korábbi korszakok méltó folytatását jelenti. A kötet szerkezetéhez hozzátartozik, hogy mindegyik szöveg mellett ott egy odaillo kép, ezzel is gazdagítván az esztétikai értéket. Merengések, mély gondolatok, a búcsúra készülődés jelei – ezek mind-mind fölfedezhető a lapokon. Egy bölcs alkotó összegző gondolatai. S ha már az interjúval kapcsolatban szó esett az esszé-iztikus vonásokról, akkor ez a versekről is elmondható. A talpon állás és maradás jegyében.

A kötet címét is adó műben többek között ezt találjuk: „Egyetlen dologban hiszek, hihetek: amit félrehall / a fül, áthangolja a szív, egyedül a szív a meg- / mondhatója: ennél többet, mint amennyit veszí- / tettünk, többet nem veszíthetünk!...” Mögötte ott a kisebbségi sors, a nemzeti sors összetettsége, s bár többes szám első személyben szól a költő, de azért ide sorolhatjuk a közösségével összefüggő egyéni létet is. Olyan művészt is megszólít, akinek hasonló a világképe és rendeltetése. A *Credó*ban Olasz Ferenchez szól: „Ki vagy Te, Olasz Ferenc? / Ki más, mint a Magyar Szülőtte Föld / Szem-adománya!” És mellette ott egy jeles fotó a fertőbozi pléhkrisztusról. Szöveg és kép tökéletes összhangja.

Eszméltetések címmel a végső tömörítések példáit látjuk. Miniatűrök, aforizmaszerű bölcselkedések. Egy tipikus részlet: „Második hazára / sose lel az ember” (*Erdélyből kivásárolt szász asszony pa-*

nasza). Másutt megszólal a mégis-remény hangján, miközben visszatérő emlékképeket mutat meg. A „térdre kényszerítő út” keserveit többek között. S persze a nyolc évtizeddel korábbi „földönfutás” mozzanatai is fel-feltűnnek. A gyermek a megalázott tetemek látványával szembesült, és ettől nem szabadulhat. Ám megragadják a kései vágyak is, s ezt prózai és lírai elemekkel együtt jeleníti meg. Megrendítő, ahogy az apa és egyik testvére egy drámai pillanatban megjelenik: „...Itt vagy-e Gáspár? Eriggy a kútra... / kútra. Utójára pohár tiszta vizet sze- / retnék inni!...” (*Itt vagy-e Gáspár?*) Ezek az apa utolsó szavai, a jó halál kegyelmének perceiben.

Az alkotó és termékeny magány állapotában születtek meg ezek a művek, a termékeny alkotó életút végén. „Új reggellel, reggelekkel találkozom, / magamig lázítom, ébresztem magam. // Nincs elnapolhatatlan dolgom!” A költő utolsó szavai. Méltósággal viselt sorsa szerint.

TODOR TAMÁS, „Car cu Boi” (Szekér bivalyokkal), interpretáció, 2025, olaj, alumíniumlemez, 34x37 cm

Exkluzív zenei programokkal folytatódik az MVM Classic&Club koncertsorozat

Különleges klasszikus és könnyűzenei élményekkel várják az őszi-téli időszakban is a zeneművészet szerelmeseit az MVM Classic&Club koncertjei. A nagy sikerű eseménysorozat ezúttal is színes tematikát vonultat fel, kiváló hazai és nemzetközi művészek előadásában.

A 2024 óta töretlen sikerrel működő MVM Classic&Club sorozat idei őszi évadában a klasszikus és a könnyűzene rajongói ismét változatos műsorok közül válogathatnak. A két kiemelt koncert mellett, ahol ezúttal rangos nemzetközi művészeket is köszönhetünk, hagyományosan Junior Prima díjas fiatalok bemutatkozása, valamint egy meghitt karácsonyi koncert zárja majd az évadot.

A megújult Magyar Tudományos Akadémia Dísztermében október 14-én a cseh klasszikus zene került a középpontba. A „Csehország varázslatos dallamai” című koncerten a **Korossy Kvartett** mellett **Fürjes Anna Csenge** Junior Prima díjas operaénekes és a nemzetközi hírű zongoraművész, **Ivo Kahánek** lépett színpadra. A műsorban Dvořák, Smetana és Janáček legnépszerűbb darabjai csendültek fel, amelyek egyszerre idézték meg a romantikus dallamvilágot és a közép-európai zenei gyökereket.

November 25-én a MOMkult Színháztermében lép fel Európa egyik legnépszerűbb fúvószenekara, a **Boban Marković Orkestar**. A szerb trombitás és zenekara évtizedek óta a balkáni zene ikonikus képviselője, bárhol járnak, rajongók tízezreit vonzzák. A budapesti koncerthez ezúttal **Oláh Kálmán Jr.**, Junior Prima díjas jazz-szaxofonművész is csatlakozik.

A kiemelt koncerteken felül az őszi évadban több alkalommal is bemutatkoznak **Junior Prima díjas** tehetségek, akiket november 19-én és december 10-én az Ötpacsirta Szalonban hallhat a közönség. Az évadot december 15-én zárja a Zenélő karácsony az Eiffel Műhelyházban, ahol **Balázs János**, **Kelemen Barnabás** és **Gubik Petra** mellett **Gudics Marcell** és **Kéri Sámuel** Junior Prima díjas művészek is közreműködnek a műsorban, igazi ünnepi hangulatot teremtve az év utolsó MVM Classic&Club koncertjén.

MVM CLASSIC & CLUB
2025. OKTÓBER 14.
KEDD, 19.30 ÓRA
MAGYAR TUDOMÁNYOS AKADÉMIA,
DÍSZTEREM

**CSEHORSZÁG
VARÁZSLATOS
DALLAMAI**

IVO KAHÁNEK (ZONGORA),
FÜRJES ANNA CSENGE (ÉNEK),
KOROSSY KVARTETT

Helyszín:
MTA

További információ és jegyvásárlás: mvmclassicclub.hu

MVM CLASSIC & CLUB
2025. NOVEMBER 25. (KEDD), 19.30 ÓRA
MOMKULT, SZÍNHÁZTEREM

**BOBAN MARKOVIĆ
ORKESTAR**

VENDÉG:
OLÁH KÁLMÁN JR. (JAZZ-SZAXOFON)

További információ és jegyvásárlás:
mvmclassicclub.hu

MVM CLASSIC & CLUB
2025. DECEMBER 15. (HÉTFŐ), 19.30 ÓRA
EIFFEL MŰHELYHÁZ, BÁNFY TEREM

ZENÉLŐ KARÁCSONY

KÖZREMŰKÖDIK:
BALÁZS JÁNOS (ZONGORA),
GUBIK PETRA (ÉNEK),
KELEMEN BARNABÁS (HEGEDŐ),
GUDICS MARCELL (DOB) ÉS
KÉRI SÁMUEL (NAGYBŐGŐ)

További információ és jegyvásárlás:
mvmclassicclub.hu

Forrás: MVM Zrt.
További információ és jegyvásárlási lehetőségek:
<https://mvmclassicclub.hu/>